

A 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet és a 2. melléklet

Balogh Géza (2011) A bábjáték Magyarországon. A mesebarlangtól a Budapesti Bábszínházig. Vince Kiadó, Budapest
BÁB-TÁR XVIII. ART LIMES 2015 TATABÁNYA

Bárdossy Ildikó (2011): Lehetséges kérdések és válaszok a curriculumfejlesztéshez. Pécsi Tudományegyetem, Pécs
<http://janus.ttk.pte.hu/tamop/tananyagok/curriculum/index.html> (2015. 05. 25.)

Báthory Zoltán (1985): Tanítás és tanulás. Tankönyvkiadó, Budapest

Jelentés a magyar közoktatásról (1997) szerk: Halász Gábor –Lannert Judit. Országos Közoktatási Intézet, Budapest

Jelentés a magyar közoktatásról (2003) szerk: Halász Gábor –Lannert Judit. Országos Közoktatási Intézet, Budapest

Jelentés a magyar közoktatásról (2006) szerk: Halász Gábor –Lannert Judit. Országos Közoktatási Intézet, Budapest
130/1995. (X. 26.) Kormányrendelet 1993. évi LXXIX. törvény 2/2005. (III.1.)

OM rendelet 2011. évi CXCV. törvény 202/2007. (VII. 31.)

Kormányrendelet 243/2003. (XII. 17.)

Kormányrendelet 32/2012. (X. 8.)

EMMI rendelet 51/2012 EMMI (XII.21.)

Kormányrendelet 63/2000. (V. 5.)

(PDF) A Nemzeti alaptanterv. Available from: https://www.researchgate.net/publication/318112808_A_Nemzeti_alaptanterv [accessed Sep 28 2018]

(PDF) A Nemzeti alaptanterv. Available from: https://www.researchgate.net/publication/318112808_A_Nemzeti_alaptanterv [accessed Sep 28 2018]

Drámai lehetőségek az óvodai élet mindennapjaiban

Bagi Márta Anna, Mátyás Zoltán

Bábszínész képesítéssel rendelkező óvodapedagógusok vagyunk. A témában hasonlóképpen gondolkodunk, ezért írunk ketten arról, hogy bábosként miért alkalmazzuk a drámajátékokat is az óvodai nevelésben.

Kiemelten fontosnak tartjuk a játék, a szabad játék szerepét. Igyekszünk a szerepjáték feltételeit biztosítani: hely, idő, eszköz, jelmez! Bár a drámajáték minimális eszközt használ – ezért is szeretik sokan, vagy tudják jobban alkalmazni a bábjáték helyett –, az óvodások esetében sokat segít az azonosulásban, a szerepbe bújásban a kellék, a jelzés.

Az óvoda rendkívül sajátos helyzetben van, hiszen a nap minden szakaszában lehetőség nyílik a drámajátékra, és az óvodás korú gyermeket cselekvésbe ágyazottan, játékos formában „taníthatjuk”. Nem kell ahhoz egy külön órát kijelölnünk, hogy közösen „játszhassunk el” valamit. Ahhoz, hogy a gyermek megértse, megtapasztalja a környezetét, játékos „mintha világot” teremtünk neki, ezt pedig leginkább a fantázia erejére építve érzük el. Úgy csinálunk „mintha”, és szinte egész nap folyik a játék. Egy jó csoportszoba környezete, felszereltsége inspiráló. Elég egy-két szék autónak, de az, hogy az autó milyen színű, típusú, merre jár, közúton a dugóban áll-e, vagy egy erdei úton, felázott talajon stb., maga a játék már a megélt élmény vagy a képzelet tartalmaira épül.

Ahogy a legtöbb pedagógus, mi is biztosítjuk a jelmezeket a szerepjátékok számára. Szeretik ezeket kipróbálni, valamennyire válni és mesét játszani bennük. A méltóságteljes királykisasszonyból egy pillanat alatt lesz támadó, vérszomjas fenevad a belső feszültségtől vagy indítástól függően. A gyermek elbújik a korona alá vagy a kutyafülek mögé azért, hogy megszabadulhasson olyan belső feszültségektől, amelyeket a mindennapokban hordoz, vagy azért, mert vágyik az elérhetetlenre. A beteljesületlen vágy feszültségének oldása ugyanolyan fontos, mint a szorongásból, agresszív élményekből fakadó. Ez egy öngyógyító lehetőség.

A mindennapi spontán játék közben a gyermek fokozatosan veszíti el a kapcsolatot a külvilággal, és merül el akár az általa kitalált helyzetben. Gyakran teszi ezt játszótársak nélkül, de őket sem zárja ki. Ha egy babakonyhában, egy Forma 1-es versenyen vagy a fantázia bármely más alkotóműhelyében járunk, ott valami megmozdul, és persze a gyermekben is. Személyiséget kap egy autó, életre kel egy sült csirke, a pár napos csecsemő járni kezd. A tárgyak átlényegülnek, társáá, partnerré lesznek. Amíg például a homokozóban a játszótársak együtt haladnak a történettel, nem szakítják át annak közös kereteit, vagy nem unják el a játékot (és keresnek egy másik területet önmaguk kiteljesedéséhez), addig egymás számára is izgalmas, fontos a másik jelenléte, a játékban betöltött szerepe. Amint ez sérül, változik, feloldódik, olyankor a gyermek más dimenzióban talál magára, és rugalmasan alakul a szituáció, vagy megszűnik és a játszótársak új játékba fognak. Adott helyzetben gyakran marad a játzó kezében egy addig más feladatot betöltő eszköz, tárgy, amivel most újabb játékba fog, keresve hozzá partnereket, vagy marad inkább magában és ezzel indítja az új történetet. Lassan átlényegül, szerepet kap a kézben tartott tárgy vagy báb is. Olyan szituációkat élhet meg a gyermek bábozás közben, amelyekre a társas impulzusok más irányba,

irányultsága miatt eddig nem volt lehetősége. A játék, az együttlét bensőségebbé válik. A kör, a burok, melyet maga köré von, még inkább az övé lesz. Kialakul a drámai szituáció, azaz a helyzet a helyzetben.

A bábu és a játékos egymás társai, akik számíthatnak egymás jelenlétére, gesztusaira, kisugárzására, kommunikációs képességeire. Különösképpen, ha tesszük ezt akár többen is. Kérdés lehet egy csoportos játéknál, hogy a bábót már a kezdetektől működtessük, szerepeltessük, vagy csak később hozzuk be dramaturgiai fogásként. A komplex, nyitott, akár interaktív, nemcsak bábos játéknál (melynek hál' Istennek virágkorát éljük) bármelyik megoldás lehetséges. Súlyozhatjuk ezáltal a tartalom fontosságát, fordulópontokat hozhatunk létre, irányt adhatunk a történet-szövésnek, -megélésnek, -feldolgozásnak, bensőbbé tehetjük a helyzetet.

Még szerencsésebbek azok a gyerekek, akik olyan csoportba járhatnak, ahol a sarokban egy bábparaván, vagy legalább bábok rendelkezésre állnak. A szerepvállalás nehézségén át tud lendíteni egy báb, amely alkalmas arra, hogy ne személyesen vállaljuk fel a konfliktusban a negatív szerepet, hiszen megteszi ezt helyettünk a báb. Ő tudja átadni az érzéseinket, gondolatainkat, segítve a megnyilvánulást, a kitárulkozást. Nekünk, pedagógusoknak feladatunk, hogy olyan szituációkat teremtsünk, amelyekről tudjuk, hogy a csoportunknak vagy a csoport bármely tagjának erre szüksége van. Irányított játék formájában is kitűzhetőek ezek a célok, hiszen a drámajáték ebben az esetben csoportos játéktevékenység is lehet.

Nem tudnánk olyan tevékenységet kiemelni az óvoda mindennapjaiból, amelyet nem itat át a drámajáték lehetősége. Nagyon szeretjük azokat a mindennapi mozgásfejlesztési foglalkozásokat, amelyeket keretbe foglalva, valami köré építünk fel. Például a *Madarak, fák napjához* kapcsolódva biztos, hogy minden mozgásforma, játék a madarak életének „eljátszására” épít (élelemgyűjtés, fiókanevelés, párkeresés, riasztás, küzdelem a ragadozókkal szemben stb.).

A nemzeti ünnepek is közelebb hozhatók a gyerekeknek a „drámás” mozgásos játékon keresztül.

Egy bizonyos mozgásformának, mint például az egyenes sorban haladásnak, számtalan miéértje lehet (a kacsamát követik a fiókái, katonák masíroznak a parancsnok után, a kisvonaat hegyen-völgyön kanyarog stb.).

Egy óvodai ünnepség (pl. karácsony, anyák napja, évzáró stb.) is sokkal érdekesebb egy kisgyermek számára, ha a választott versek, dalok keretbe foglalva, egy közös játékba ágyazva kerülnek bemutatásra. Oldjuk a szerepvállalás vagy szerepeltetés feszültségét, de maga a vers, a dal el tud hangozni! A nem verbális kommunikációs eszközeink használatára (mit hogyan fejezünk ki, mivel mit üzenünk stb.) játékokon keresztül tudjuk megtanítani a gyerekeket.

Az önismeret, a testtudat, a testkép, a figyelem, a felidézés, az átélés fejlesztésének nagyon fontos eszköze a drámajáték.

Éljünk a lehetőségeivel! Erre biztatjuk minden kollégánkat.

Hogyan kell történeteket mesélni?

– bibliai történetek feldolgozása és továbbadása bábjátékkal –

Kustárné Almási Zsuzsanna

„Megkértek egy rabbit, akinek a nagyapja még a Bálsém tanítványa volt, hogy meséljen el egy történetet. – Úgy kell egy történetet elmesélni – mondta, – hogy az segítsen az embereknek. Majd hozzáfűzte: – A nagyapám béna volt. Egyszer arra kérték, beszéljen a tanítójáról. És akkor elmondta, hogyan szokott a szent Bálsém ima közben szökkelni és táncolni. A nagyapám ott állt és beszélt, és a történet annyira magával ragadta, hogy egyszer csak magának is szökdécselnie és táncolnia kellett, ahogy mestere is tette. És e percben kigyógyult bénaságából, így kell a történeteket elmondani.”

Ez a rövid történet a haszid zsidó mozgalom azon hagyományára utal, amely szerint küldetésnek tekintették és tekintik, hogy szent tanítóikról, a cáddikokról szóló történeteket adjanak tovább generációról generációra, így örözve identitásukat, hitüket, tanításukat.

A szakrális tanítások történetekben való megfogalmazása és továbbadása nem idegen a keresztyénségtől sem. Nem véletlen ez, ugyanis a zsidó-keresztyén gondolkodás lineáris szemléletű, ami azt jelenti, hogy a világ folyását egyetlen történetként értelmezi, amelynek van kezdete és

lesz vége. Ez az úgynevezett üdvtörténet, kozmikus világdramma, vagy ahogyan azt Fabinyi Tibor megállapítja *„Istennek az ember iránti szerelmi története, love-storyja.”*¹

A Biblia ezt a nagy „kerettörténetet” beszéli el úgy, hogy emberi sorsokat, népek, nemzetek történeteit szövi egybe. Jóllehet e szövegek nagy többsége történelmileg is hiteles adatokat, szereplőket említ, mégsem beszélhetünk pusztán kortörténeti dokumentációról vagy tudósításról, sokkal inkább olyan szövegről, amely „nem tükrözi, hanem teremti a valóságot.”² Ez az a vonás, ami Detweiler szerint a szakrális szöveget megkülönbözteti a szekuláristól, ugyanis *„az előbbi általában életet alakító erővel bír – mondja – és önmaga körül közösséget teremtve ezt az erőt nemzedékről-nemzedékre továbbadja.”*³

A vallásos közösségek számára tehát a szakrális szövegeknek identitásképző szerepük van, (világ)értelmező keretként funkcionálnak, ezért továbbadásuk, áthagyományozásuk létkérdés. *„Narrare necesse est”* – *„Muszáj, hogy meséljünk”*, azaz olyan emberi lehetőségről van szó, amelyről, ha lemondunk, önmagunkról mondunk le.⁴ *„Ezt az értelmező keretet a keresztyén hitben a bibliai történe-*